

chiqarishning o'sishi atrof - muhitga juda yomon ta'sir qiladi-daryolarni ifloslantiradi, havoni zaharlaydi va ba'zida ekologik muammolar shaklida yanada jiddiy oqibatlariga olib keladi.

2. Kompyuter bilan ishlash: elektromagnit maydon; ultrabinafsha, infraqizil va rentgen nurlari; kompyuter ishlab chiqarilgan materiallar turli xil kimyoviy birikmalarni chiqarishi mumkin.

Ekologiya uchun raqamli texnologiyalarning ijobiy va salbiy tomonlarini tahlil qilib, ekologik texnologiyalar atrof-muhitga texnogen yukni kamaytiradi degan xulosaga kelishimiz mumkin. Zamonaviy texnika va uskunalar resurslardan oqilona foydalanish va sayyoramizning holatini yaxshilashga imkon beradi.

Ammo raqamli texnologiyalarning ekologiyaga ta'sirining sanab o'tilgan barcha afzalliklari bilan har bir inson, korxonalar, davlat bizning umumiy uyimiz kabi tabiat uchun javobgar bo'ladigan va sayyoramizning hayoti va farovonligiga hissa qo'shadigan narsalarni qiladigan chora-tadbirlar majmuini ishlab chiqish muhimdir.

Shunday qilib, Rossiya Federatsiyasi hukumati "Respublikamizning raqamli iqtisodiyoti 2017-2030 yillar" dasturini tasdiqladi, uning maqsadlaridan biri raqamli iqtisodiyot sohasida qidiruv, amaliy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yaratish edi, bu esa global raqobatbardosh raqamli texnologiyalar yo'nalishlari bo'yicha texnologik mustaqillikni va milliy xavfsizlik ta'minlashdan iboratdir.

Raqamli texnologiya hayotimizni ajralmas qimiga aylanib bo'ldi demak biz bu texnologiyalarda oqilona foydalanish va tabiatni saqlash uchun ularni takomillashtirib borishimiz zarur bo'ladi. Xar qanday yangi texnologiyada kamchiliklar xam bo'ladi va ularni o'zvaqtida bartaraf qilish va tabiatga tas'irini o'rganish bu texnologiyani insonlar xayotiga kirib borishi va rivojlanishida muxim ro'l oynaydi.

Abadiyotlar

1. Введение в «Цифровую» экономику/ А.В. Кешелава В.Г. Буданов, В.Ю. Румянцев и др.; под общ. ред. А.В. Кешелава, 2017.
2. К. Е. Henion, Т. С. Kinneer, Ecological Marketing (American Marketing Association, Chicago, 1976)
3. Pliya Kondratenko, Yulia Kuvaeva, Marina Chudinovskikh. The use of information technology in ecology across different countries // E3S Web of Conferences 419, 03009 (2023) <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202341903009> WFCES 2023
4. Гапанович С. О., Левченко В. Ф. К вопросу об информационной антропоэкологии // Принципы экологии. 2017. № 4 (25). С. 4—16.
5. Парахонский А. П., Ерёмин А. Л. Проблемы информационной экологии в ноосфере // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2009. № 7. С. 8.

OLIIY TA'LIM MUASSASA DARSIKLARINI ATROF MUHITGA MOSLASHTIRIB VA UNI ASRASH YO'LLARINI O'RGANIB CHIQISH

Ahmadaliyev G'ayratjon, Xasanov Azamatjon
ahmadaliyevgayratjon3132@gmail.com
Farg'ona politexnika instituti

Bugungi kunda tabiatni asrash kundan kunga global muammoga aylanib borayotgani dar haqiqatdir. Buni oldini olishni kundan kunga zamonaviy yo'llarini izlashmoqda olimlar. Bu global muammolarni yechimlarini topishda talabalar ham ancha bosh qotirishmoqda nafaqat asar olish, balkim ziyot yetkazmaslik eng asosiy vazifadir deb hisoblashadi albatta men ham shu fikrga qo'shilaman. Bugungi kunda oliy ta'limda har bir fanda atrof muhit bilan uzviy bog'liqdir, shunga monan har bir fan alohida e'tibor bilan yondashilib zamonaviy usullar bilan dars jarayoni o'tilmoqda. Masalan qurilish sohasidagi fanlarni olsak, eng avvalo uning joylashgan o'rni muhitiga qarab quriladi.

Insoniyat kun sayin o'sib borayotgan ehtiyojlari kundan kun ortib borish oqibatida, tabiatni muhofaza qilish uchun har bir shaxs ekalogik bilimlarga ega bo'lmog'i zarur, bu borada ko'p ta'kidlanib kelmoqda, chunki sayyoramiz kelajagi o'sib kelayotgan yosh avlodning nafaqat ularga, balki biz talabalarga ham berilayotdan, o'tilayotdan dars mashg'ulotlari bizning ekalogiyaga bo'lgan madaniyatni kundan kun oshirishi asrash kerak ekanligini bilmoqdamiz. Yoshlar o'rtasida ekalogik bilim, ong, madaniyat hamda ekalogik ta'lim-tarbiya jarayonini tizimli tashkil etish, ekalogiya sohasining ilg'or innovatsion texnologiyalarning jalb etgan holda yanada takomillashishini, onatabiatni sevish va uni ko'z qorag'ichiday asrashga qaratilgan bilim va ko'nikmalarning oshirishni davrni o'zi talab qilmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida o'qitilayotgan o'quv kurslari va o'quv modullari mazmuniga ekalogiya va atrof-muhit muhofazasi, bu boradagi mavjud muammolar, ularning yechimi, bu jarayonda har bir shaxsning, jumladan, talabalarning mas'uliyati, tabiatga, uning ne'matlariga oqilona munosabati, pirovard natijada insonning hayoti mobaynida ekalogik jihatdan qulay muhitda yashashini ta'minlash masalalarini yoritib beruvchi mavzular va ma'lumotlarni singdirish, o'qitish jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish, o'qitish uslublarini takomillashtirish, mustaqil ta'limga, shuningdek, auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda ekalogiya va atrof-muhit muhofazasiga doir turli tadbirlar, davra suhbatlari, intellektual o'yinlar, tanlovlar, sog'lom turmush tarzini targ'ib qiluvchi ekomarofonlar, sport musobaqalari, tabiat qo'yniga sayr, sayohatlar tashkillash muhim ahamiyat kasb etadi. Ekalogik bilimlar odamlar o'zlarining hozirgi va kelgusidagi biosfera bilan qanchalik uzviy bog'langanini, tabiatni muhofaza etish, tabiat boyliklaridan oqilona foydalanish va har bir insonda atrof-muhit holati uchun mas'ullik hissini tarbiyalash, hayvonot va nabotot olamini asrash obyektiv zarurat ekanini tushunib yetishlarining muhim sharti hisoblanadi. Mazkur xayrli ishlarni amalga oshirishda keng jamoatchilikning o'rni ham beqiyos.

Kundan kunga yoshlar o'rtasida atrof muhitga bo'lgan mehrni uni asrashni yoshlikdan o'rgatib borishimiz kerak va bu kelajakda albatta o'z mevasini beradi hamda albatta bunga biz o'zimiz o'rnak bo'lishimiz kerak. Alloh mo'jizasi bo'lgan bu tabiatni biz insonlar kundan kun o'z ehtiyojlarimiz uchun izdan chiqarmaslik, aksincha uni asrashimiz kerak!

EKOLOGIK TARBIYA BERISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Ahunjonova Hakima Abdumannobovna
axunjonova1975@gmail.com
Central Asian Medical University

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari oldida turgan muhim vazifalardan biri erkin va ijodiy fikrlovchi, o'z-o'zini rivojlantirish va o'z-o'zini takomillashtirishga qodir mutaxassisni tayyorlashdan iborat. Mamlakatda ekalogik xavfsizlikni ta'minlash, ekalogik vaziyatni yaxshilash, qulay ekalogik holatni barqaror saqlash, ekalogiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi samaradorligini ta'minlash hamda sohada sodir etilayotgan huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha ustuvor vazifalari belgilab qo'yilgan. Mazkur vazifalarning samarali hal etilishi o'z navbatida innovatsion ta'lim muhitini tashkil etish va ta'lim-tarbiya jarayonida yangi zamonaviy texnologiyalarni ishlab chiqish va amalda joriy qilish orqali mavjud dolzarb muammo va kamchiliklarni bartaraf etishni taqozo etadi. Shuningdek, zamonaviy talablar ta'lim jarayonini yaxlit tizimi sifatida modernizatsiyalash hamda ta'limda innovatsion faoliyatni tashkil etish zaruriyatini ko'rsatmoqda. Shu bilan birgalikda ta'limni rivojlantirishning asosiy tendentsiyalaridan biri bu axborotlashtirish va komp'yuterlashtirish bo'lib, o'quv jarayoniga yangi innovatsion, axborot texnologiyalarini joriy etishni, auditoriyadagi darslarni interfaol usullarda o'tilishini ta'minlashdan iboratdir. Ta'lim jarayonida interfaol usullarni qo'llash ularni integratsiyalash, uning metodik asoslarini o'rganish, shakl va metodlarini tanlash va ishlab chiqish, davlat ta'lim standarti va uzluksiz ta'lim tizimi bilan bog'liq dolzarb masalalardan biridir. Bugungi yangi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda amalga oshirilayotgan ta'lim tizimining integratsiyasi bozor iqtisodiyoti